

A Szentendrei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat

a gyetvai folklór fesztiválon járt

Szentendre Város Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat az Emberi Erőforrás Minisztérium nemzetiségi támogatási felhívásán 200.000 Ft összeget nyert a gyetvai folklór fesztiválon való részvételük támogatására.

A 2018. július 8-i szlovákiai kiránduláson összesen 54 fő vett részt. Vasárnap reggel 7:00-7:30 órakor volt a találkozó. Szlovákiából érkezett egy különbusz, amelyre Pilisszentlászlón a község házában, és Szentendrén a Vasvári lakótelepen, illetve a Római kőtárnál lévő buszmegállónál lehetett felszállni. Esztergomnál egy kis pihenő közbeiktatásával, Szlovákiában Párkányt elhagyva, sok-sok szerpentinén át vezető útvonalon, napraforgó- és búzabúzákkal mellett elhaladva, csodálatosan szép természeti környezetben, völgyekben templom köré épült kicsiny településeket, néhol lovakat, legelésző szarvasmarha csordát is megcsodálva érkeztek meg 11:00 óra körül Gyetva (Detva) városába.

A buszon Vanyák Gáborné tartott egy rövid ismertető Gyetva történelméről, és folklór programjáról. Gyetva Zólyomtól 25 km-re található, a Szalatnya (Slatina) völgyében, a Besztercebányai kerület Gyetvai járásának székhelye. Összesen 11 településsel határos. Kataszteri területe 68,0880 km², mely a következő 8 városrészre oszlik: Gyetva, Sulyok I. (Piešť I.), Sulyok II. (Piešť II.), Gyetva-lakótelep (Detva-sídlisko), Kostolná, Krné, Skliarovo, és Zapriechody.

A régészeti leletek tanúsítják, hogy területén már a korai bronzkorban éltek emberek. A letelepedett pásztornépek a környező szlovák lakossággal keveredve sajátos kultúrát hoztak létre. 1811-ben a település mezővárosi rangot kapott vásártartási joggal. Lakói épületfa, fazsindely és gabonakereskedéssel, mezőgazdasággal, faárukészítéssel, állattartással foglalkoztak. 1955-ben a korábban Gyetvához tartozó Krivány község kiválásával a település addigi 86 km² területe 18 km²-rel a jelenlegi területére csökkent. Gyetvát 1965-ben nyilvánították várossá, és 1996 óta járási központ. Népi hagyományait őrző szlovák település, faragott házai műemlékek, gyönyörű szép népviselete van. A városban 1966. óta minden évben folklórfesztivált rendeznek. Temetőjében fából faragott síremlékek találhatók, gazdagon díszítve színes figuratív és geometriai alakzatokkal. Egy fektetett formában elhelyezve kiállított, díszes, fából faragott feszület az amfiteátrum környékén a folklórfesztivál ideje alatt megtekinthető volt. A szlovák település a látogatók részére egyszerre kínál kapcsolatot a hegyaljai tájjal, természettel és találkozást a hagyományokkal.

Gyetván, a népi kultúrát ápoló régiók egyik legaktívabb, legsajátosabb hagyományőrző központjában idén immár 53. alkalommal került megrendezésre Polyána-hegyaljai (Poľana) Folklórfesztivál. 2018. július 6-7-8-án péntek-szombat-vasárnap a folklór és

népművészet kedvelők számára Gyetva megnyitotta kapuit. Ezeken a napokon a szabadtéri színpadon nyolc különböző produkció került bemutatásra, emellett több tucat program és kiállító várta az idelátogatókat. Ebben az évben megemlékeztek a város 380. évfordulójáról. Ez alkalomból a város kulturális létesítményeiben érdekes és változatos kísérő rendezvényeket tartottak. A három fesztiválnapon Detva több, mint 1500 fellépő számára biztosított bemutatkozási lehetőséget. A megnyitó és záró program a szlovák kultúra két kiemelkedő személyiségére irányult, Milan Križ Hrochote-ból származó népszerű dalszerző, énekes, tudós, egyetemi tanár, professzor 90 éves életútja, és Igor Kovačovič népzene kutató, táncos, koreográfus, a Partizan népi együttes korábbi vezetője, a Poľana-i Folklórfesztivál társalapítója 80 éves jubileuma alkalmából. Milan Križ és Igor Kovačovič, mindketten Detva város tiszteletbeli polgárai. A nagyszínpadon bemutatásra került színpadi programokon kívül, az amfiteátrum melletti területen felállított kisszínpadnál is különböző produkciókkal, népi hangszerbemutatókkal várták az érdeklődőket. Szombaton délután gyermek programok, és a szlovákiai Zólyomlipcse (Lupča) községből érkezett 60 éves jubileumát ünneplő Partizán folklór együttes műsora volt látható. Vasárnap délután Igor Kovačovič előtti tisztelgés jeléül „A teli kamrák ideje” címmel folklórműsort szerveztek, melyben szeretnék volna bemutatni ehhez a témához kapcsolódóan szokásaikat, és azt, hogy a tél beállta előtt milyen kemény munkával jár az érett gyümölcs betakarítása, feldolgozása, és mindemellett ez a régebbi időkben is alkalmat és lehetőséget adott a közös ünneplésre, szüreti multságokra, ünnepekre. Néptáncon és népi éneklésen, népi mondókákon keresztül megelevenítették a kukoricacsövek betakarításának főbb műveletei – a csötörés, a fosztás és a morzsolás, ezenkívül még érdekességként a csuhéfonás, valamint a káposzta préselés, a szőlészet és borászat, a lekvárbefőzés fortélyait, népi hagyományát.

A műsor első részében néptáncosok, a második részben pedig népi hangszereket megszólaltató zenészek, illetve népdalénekesek szerepeltek. Fellépett többek között a NÁDEJE (Párizs, Franciaország), CEROVINA (Cerpotok, Románia), ZORNICA (Acsa, Magyarország), KLASY (Ópazova, Szerbia), ROZMARING (Antalfalva, Szerbia), FOGÁŠ (Ostrava, Csehország), HAJDUKY (Felsőlápos, Lengyelország), SKUS FRAŇO STRAPAČ (Markovec Našický, Horvátország) néptáncsoport.

A rendezvény fővédnöke Miroslav Lajčák, a Szlovák Köztársaság külügy- és európai ügyekért felelős minisztere volt.

Kísérőprogramként, a gyetvai Podpolianske Múzeum számos érdekes kiállítást kínált, köztük a hazai övgyártó Ján Krnáč kiállítását. A történelmi városközpontban található Polyána-hegyaljai Múzeum kiállítási anyaga betekintést enged a vidék történetébe és életébe. A gyetvai népművészet mestereinek eredetiségéről például a juhászati hagyományokat, a juhtúrókészítés és pásztorkodás népi kultúráját megelevenítő sajtárok (faedények), fujarák (160-200 cm hosszú, népi pásztor furulyák), fokosok, és bőrdíszművek tanúskodnak. Említi, hogy ebben az évben a kézművességre fókuszáltak. A szervezők a folklórfesztivál ideje alatt harminc kézműves kiállító számára biztosítottak bemutatkozási lehetőséget. Népi hangszerbemutatókon Tibor Kobliček, Alexander Rabbit, Jaroslav Skoda, Miroslav Moncol, Bielčík Pavol Jozef Svoreň, Vladimír Gries és Pavel Tomko alkotásai voltak láthatók. A kézműves és gasztronómiai vásáron helyi és környékbeli borászok, mézeskalács készítő, a fafaragás mesterei, övgyártók, kalapkészítők, hagyományos népi kézművesek, fazekasok, keramikusok, ékszerészek által készített, illetve hagyományos vásári termékek kerültek bemutatásra. A vásárra kitelepült vendéglátósok a szlovák konyha hagyományos népi ételeit, sztrapacskát, cicegét, malacsültet, pecsenyét, sült kolbászt, különböző sajtokat, grill ételeket, gulyáslevest, ezenkívül fűszeres spirál alakú ropogós krumplichipset, lángost, továbbá édességeket, kürtöskalácsot, diós tortát, mézes süteményeket, rozs desszerteket, törökmézet, és más kulináris különlegességeket kínáltak. A gasztroudvar területére betérő vendégek Franciaország, Horvátország, Magyarország, Szerbia, Ukrajna gasztronómiai különlegességeit is megismerhették és megízlelhették, sőt volt olyan vendéglátós kitelepülés, ahol azt is nyomon követhették, hogyan is készülnek ezek a finomságok.

A nemzetiségi önkormányzat által szervezett program nagyon jó hangulatban telt. Gyetváról a résztvevők szép emlékekkel, a népi hagyományok felelevenítésével a népzene és a néptánc átható erejével, közösségi élményekkel gazdagodva, este 18:00 órakor indultak hazafelé.

